

DIREKTORATET
FOR BYGGKVALITET

Veiledning om tekniske krav til byggverk

§ 8-6. Gangatkomst til byggverk

§ 8-6. Gangatkomst til byggverk

(1) Gangatkomst til bygning med boenhet skal være trinnfri og ikke ha større stigning enn 1:20. For kortere strekning inntil 3,0 m kan stigning være maksimum 1:12. For hver 0,6 m høydeforskjell skal det være hvileplan på minimum 1,6 m x 1,6 m. Dersom terrenget er for bratt til at kravet om stigningsforhold kan oppnås, gjelder ikke kravet om trinnfrihet og stigning til bygning med boenhet uten krav om heis.

(2) Gangatkomst til byggverk med krav om universell utforming skal være trinnfri og ikke ha større stigning enn 1:20. For kortere strekning inntil 3,0 m kan stigning være maksimum 1:12. For hver 0,6 m høydeforskjell skal det være hvileplan på minimum 1,6 m x 1,6 m. Dersom terrenget er for bratt til at kravet om stigningsforhold kan oppnås, skal stigningen være maksimum 1:10.

(3) Gangatkomst til bygning med boenhet med krav om heis og byggverk med krav om universell utforming skal i tillegg ha

- a. fri bredde minimum 1,8 m. For kortere strekning kan fri bredde være minimum 1,4 m. Tverrfall skal være maksimum 2 %
- b. fast og sklisikkert dekke
- c. visuell og taktil avgrensing
- d. nødvendig belysning.

(4) Gangatkomst til bygning med krav til tilgjengelig boenhet skal ha fri bredde på minimum 1,6 m. For kortere strekning kan fri bredde være minimum 1,4 m.

Veiledning

Til første ledd

I forskriftens § 8-5 er gangatkomst definert som gangvei fra kjørbær vei og parkering til inngangsparti til byggverk og uteoppholdsareal, og mellom disse.

Kravet om trinnfri atkomst gjelder for alle bygninger med boenhet. Kravet er gitt for å øke tilgjengeligheten til boenheter. Hensikten er å opprette atkomstforhold som er brukbare for flest mulig. Dette ses i sammenheng med en sterk økning i antall eldre i de neste årene. Det vurderes som mindre ressurskrevende å legge til rette for trinnfri atkomst til boenhet når bygget prosjekteres og bygges, enn i etterkant.

Ved stigning er hvileplan nødvendig for at atkomst skal være brukbar for personer med funksjonsnedsettelse. Størrelsen på hvileplanet er gitt for at rullestolsbruker skal kunne snu på hvileplanet. Hvileplanet må være tilnærmet horisontalt slik at man ikke ruller bakover.

I første ledd er det gitt et unntak for småhus (bygning med boenhet uten krav om heis) i bratt terreng. Unntaket gjelder dersom terrenget er for bratt til at kravet til stigningsforhold fra kjørbær vei og parkering kan oppnås. Der forutsetningen om bratt terreng er oppfylt, bortfaller både kravet til trinnfrihet og kravet til stigningsforhold. Bygninger med boenheter uten krav om heis omtales i § 12-2.

En bygning kan ha flere inngangspartier til ulike boenheter. Eksempelvis vil en enebolig med sokkelleilighet kunne ha to inngangspartier. Dersom gangatkomst til inngangsparti til sokkelleilighet er for bratt, kan denne omfattes av unntaksbestemmelsen selv om gangatkomst til hovedleilighet omfattes av hovedregelen om trinnfrihet. Unntaket gjelder kun for den gangatkomsten som er for bratt.

For at unntaket kan gjøres gjeldende må tomtens beskaffenhet, plassering av byggverket jf. § 8-3, atkomstforhold samt bygningstype vurderes. Stigningsforholdet må vurderes i sin helhet, både kravet om maksimum 1:20 og kravet om maksimum 1:12 for kortere strekning.

Ved vurdering av tomtens beskaffenhet kan det legges vekt på følgende:

- inneklemt tomter i etablerte boligområder

I områder der veistruktur er lagt, kan det i noen tilfelle være vanskelig å oppnå så vel trinnfri atkomst som krav til stigningsforhold på gangvei fra parkering og kjørbare vei.

- små tomter

Tomtens størrelse og beliggenhet i terreng tilsier at kravet til stigningsforhold vil redusere tomtens kvalitet med hensyn til uteoppholdsareal og lignende.

I boligområder i jomfruelig terreng vil unntak være mindre aktuelt. Ved god planlegging og vurdering av hvilke bygningstyper som passer til tomt og tomtens atkomst, vil man ofte kunne oppnå trinnfri gangatkomst fra kjørbare vei og parkering.

Ved vurdering av bygningens plassering på tomten må det tas hensyn til:

- om tomtens størrelse eller beskaffenhet ikke gir rom for annen plassering
- eventuelle føringer for plassering eller beskrivelser i områdets detaljplan og reguleringsplan

Før unntaksbestemmelsen kan tas i betraktning må det være foretatt en vurdering av alternative bygningstyper og forholdet til terreng, tomt og atkomstvei.

Til annet ledd

Byggverk der det kreves universell utforming er byggverk for publikum og arbeidsbygning, jf. § 12-1.

Stigningsforhold på 1:20 på gangvei gir de beste forholdene for de fleste. Dette forholdet vil være gunstig for personer med barnevogn og nødvendig for de fleste brukere av manuell rullestol.

I enkelte tilfeller vil terrenget være for bratt og kupert og det vil ikke være mulig å oppnå dette stigningsforholdet, heller ikke med kortere strekninger på 1:12. Når situasjonen tilsier at et stigningsforhold på 1:20 vil kreve uforholdsmessige terrenginngrep, kan det vurderes om stigningsforhold på 1:10 kan oppnås over enkelte strekninger. Det vil være nødvendig å legge inn hvileplan på strekningen.

Unntak fra regelen om stigningsforhold på 1:20 for gangatkomst til byggverk for publikum vil være mest aktuelt der gangatkomst går over lengre strekninger i kupert terreng.

Stigningsforhold på 1:10 er basert på bruk av elektrisk rullestol. En elektrisk rullestol vil kunne kjøre i terreng som er såpass bratt. Tilsvarende stigningsforhold er lagt til grunn for unntakssituasjoner i samferdselstiltak på stasjoner og i gatemiljø, se Håndbok 278 Universell utforming av veier og gater, Statens vegvesen.

Til tredje ledd

Byggverk og bygning med boenhet som omfattes av kravet er beskrevet i § 12-3.

Til tredje ledd bokstav a

Kravet til fri bredde på gangatkomst er basert på at to rullestoler skal kunne møte hverandre. En rullestol vil kunne snu på en bredde på 1,8 m, men ikke på en bredde på 1,4 m. Bredden kan reduseres til 1,4 m når gangveien er kort; inntil 5,0 m, og man har oversikt over veien fram til byggverket. Man har da muligheten til å vente slik at to personer i rullestoler ikke trenger å møtes på veien uten å kunne passere hverandre.

Fri bredde på lengre gangveier kan også reduseres til 1,4 m over kortere strekninger dersom dette er hensiktsmessig. Forutsetningen for å redusere bredden vil være at den korte strekningen er synlig fra bredere strekninger.

Til tredje ledd bokstav b

Med fast dekke menes dekke som gjør det mulig å kjøre med rullestol og rullator uten at hjulene synker ned i dekket og uten at det blir tungt å kjøre.

Med sklissikkert dekke menes dekke som ved regn og i våt tilstand ikke blir uforholdsmessig glatt og dermed kan utgjøre en fare for fall. Kravet til sklissikkert dekke innebærer ikke krav om varmekabler som holder det fritt for snø og is.

Til tredje ledd bokstav c

Gangvei må være synlig i terrenget og det må være mulig å kjenne avgrensingen på veien med føttene eller med mobilitetsstokk. Vanligvis er gangveier avgrenset med kantstein. Denne utgjør da en taktil og visuell avgrensing både fordi den har en annen struktur som er følbart og fordi den har en annen farge enn dekket på gangveien og omliggende grunn.

Der det ikke anlegges kantstein er det viktig at det er avstand mellom veikant og grøft.

Til tredje ledd bokstav d

Belysning av gangvei må synliggjøre veien og veiens avgrensing mot området rundt. Mengde belysning og styrke på belysning velges ut fra hvilket dekke og hvilken farge på dekke som er valgt.

Til fjerde ledd

Bredde på 1,6 m på gangatkomst til bygning med krav til tilgjengelig boenhet er basert på mål om at en rullestol skal kunne snu på gangveien. En rullestol vil kunne snu på en bredde på 1,6 m, men ikke på en bredde på 1,4 m. Hvilke bygninger som det kreves tilgjengelig boenhet er beskrevet i § 12-2.

Bredden kan reduseres til 1,4 m når gangveien er svært kort og inntil 5,0 m og man har oversikt over veien fram til bygning. Fri bredde på lengre gangveier kan også reduseres til 1,4 m over kortere strekninger dersom dette er hensiktsmessig. Forutsetningen for å redusere bredden vil være at den korte strekningen er synlig fra bredere strekninger.

Henvisninger

- Utvalg av referansestandarder fra Standard Norge
- Anvisninger i Byggforskserien fra SINTEF Byggforsk

Endringshistorikk

01.01.12 Ny veiledningstekst til første ledd som følge av forskriftsendring om unntak i bratt terreng. I tillegg er det foretatt redaksjonelle endringer.